

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. XLV. De Fennis, sive Finnis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

CAP. XLV.

De FENNIS sive FINNIS.

VLTIMI omnium in Germaniâ recensentur auctori nostro FENNI: quorum nomen genusque antiquâ sede etiam nunc manet. dicuntur quidpe sibi ipsis atque conterminis Sveonibus *Finner*; Danis ac Norvagiis *Finder*; ceterioribus Germanis, maris Svevici ac Germanici adcolis, *Fennen*; superioribus *Finnen*. unde etiam Latinis & Græcis vocabulum eorum in primâ syllabâ variatum. quidpe Tacito sunt FENNI; Ptolemæo, ac Jornandi, *φίννοι*, FINNI. huic tamen etiam sunt
 10 *Scretofenna*, Scandinaviæ incolæ; qui Procopio ac Paulo Diacono dicuntur *Scritofinni*; ut suprâ ostensum. Eidem Jornandi sunt *Finnaithe*, nescio quo situ, in Scandinaviâ. è Finnum fuisse genere, si qui eo nomine fuerint, ipsum nomen indicat. Sed & Plinio Finnum sedes dicitur FINNINGIA INSULA: de cujus situ atque adpellatione suprâ cap. XXXVIII, hujus libri, disserui. Esse nunc peninsulam, quam Finni Corellique incolunt, certis argumentis demonstratum est. Hujus profus ignarus Jordanes, Finnos omnes pariter in Scanzia collocavit. *Finni*, inquit, *mitissimi*, *Scanzia cultoribus omnibus mitiores*. At hujus error veniam quodam modo mereri videtur; quando præter Finningiæ Finnos, duo alia erant in Scanzia etiam Finnum genera, Scritofinni, & Marchiofinni. Ptolemæi geminam ignorantiam quis excusabit? qui non
 20 modò ad medium posuit Vistulam Finnos; sed etiam exiguam eorum pronuntiavit esse nationem. Verba ejus, in descriptione Sarmatiæ, hæc leguntur: *κατὰ τὴν ἑπὶ τῶν Σαρματιῶν ἔθνη μέγιστα, οἵτι οὐενέδες, παρ' ὅλον τὸ οὐενεδικὸν κόλπον· καὶ παρὰ τὴν Δακίαν Πενκίνοι τε καὶ Βασάρται· καὶ παρ' ὅλῳ τὴν πελοποννησικὴν Μαυρόπιδον, Ἰαζυγες, καὶ Ρωξολανοί· ἐδοπίων τεταρτοὶ οἱ τε Ἀμαζόνιοι, ἔτι Ἀλαυῶσι Σκυθῶν, ἐλαπίονα δὲ ἔθνη νέμεσθαι τὴν Σαρματίαν, ἧρξαι μὲν τὸ Οὐισέλαν ποταμὸν, ἧρξαι δὲ τὸν οὐενέδα, Γύθωνες, εἴτα φίννοι, εἴτα Βελαυες, ὑφ' ἧς Βουργουνδῶνες, εἴτα Ἀναρλωδοί, ἧρξαι τὴν κεφαλὴν τῆς Οὐισέλα ποταμῆς*. Hoc est: Tenent Sarmatiam maxima gentes iste: *Venedæ, juxta totum sinum Venedicum: & supra Daciam Peucini, ac Bastarna: juxtaque totum latus Maotis, Iazyges, & Roxolani: interius verò Hamaxobii, atque Alauni Scythæ. Minores verò gentes Sarmatiam incolunt, apud Vistulam flumen; sub Venedis Gythones; dein Finni; mox Bulanes; sub quibus Burgundiones; hinc Avarini, apud Vistula fontem. Maximum antiquissimis temporibus Finnum fuisse nomen, inde liquet, quòd non modò Finningiam omnem oppleverint; sed & magnam Scandinaviæ partem; ubi Scritofinni, ac Marchiofinni, ut nunc, sic antiquis jam temporibus dicti fuerunt.*

Ceterum Finningiæ Finnos omninò inter Sarmatas connumerat cum Ptolemæo Plinius, ex aliorum scriptorum traditione. *Nec est minor, inquit, opinione Finningia. Quidam hæc habitari, ad Vistulam usque fluvium, à Sarmatis, Venedis, Scyris, Hirris, tradunt.* Auctor autem noster circa eorum genus ambigit. *Peucinorum, inquit, Venedorumque, & Fennum nationes Germanis an Sarmatis ascribam, dubito: & mox de Venedis: Hi tamen inter Germanos potius referuntur, quia & domos figunt, & scutâ gestant, & pedum usu ac pernecitate gaudent. quæ omnia diversa Sarmatis sunt, in plaustro equoque vivuntibus. Fennis mira feritas, sæda paupertas: non arma, non equi, non penates; victui herba, vestitui pelles, cubile humus. sola in sagittis spes; quas, inopiâ ferri, ossibus asperant. idemque venatus viros pariter ac feminas alit. passim enim comitantur, partemque præde petunt. Nec aliud infantibus ferarum imbriumque suffugium, quàm ut in aliquo ramorum nexu consecretur. huc redeunt juvenes; hoc senum receptaculum. Id beatius arbitrantur, quàm in gomeris agris, illaborare domibus, suas alienasque fortunas spe metuque versare. securi adversus homines, securi adversus deos, rem difficillimam assecuti sunt, ut illis ne voto quidem opus sit.* Peucinos toto genere fuisse Germanos, Venedos verò Sarmatas, suprâ demonstratum
 50 est. Si in plaustro equoque vivere certum est argumentum Sarmatici generis; pedum autem usu ac pernecitate gaudere, indicium generis Germanici: certè & Finni nulli alii fuere, quàm Germani. Verum Germanos hos fuisse, ex eo maxime adparet, quòd portiones eorum, ab universo corpore antiquis temporibus avulsæ, Scritofinni ac Marchiofinni, semper in hanc usque diem fuere Germani. nec ipsi Finni in Finningiâ ab hoc genere vel sermone vel moribus degenerant, nisi versùs Corelliam; ubi ejusdem cum Laponibus atque Corellis sunt sermonis: multumque veterum morum, si qua alia gens, pertinaciter servant. Eandem vivendi rationem describit Marcellinus, lib. xxxi, in Hunnorum gente, Finnis, ut pluribus alibi docebo argumentis, conterminâ: nisi quòd
 hi equo-

hi equorum habuerint usum. Hunnorum, inquit, gens, monumentis veteribus leviter nota, ultra paludes Maoticas, glaciale oceanum accolens, omnem modum feritatis excedit. & mox: Sic in sua vitâ visum sunt asperi, ut neque igni, neque saporatis indigeant cibis; sed radicibus herbarum agrestium, & semicrudâ cujusvis pecoris carne vescantur: quam inter femora sua & equorum terga subfertam fotu calefaciunt brevi. Aedificiis nullis umquam tecti; sed hæc, velut ab usu communi discreta sepulcra, declinant. Nec enim apud eos vel arundine fastigiatum reperiri tugurium potest. sed vagi, montes peragrantes & silvas, pruinas, famem sitimque perferre ab incunabulis assuescunt. Peregrè tecta, nisi adigente maximâ necessitate, non subeunt: nec enim apud eos se securos existimant esse sub tectis. Indumentis operiuntur linteis, vel ex pellibus silvestrium murium consarcinatis. nec alia illis domestica vestis est, alia forensis. 10 sed semel obsoleti coloris tunica collo inserta, non antè deponitur, aut mutatur, quam diuturnâ carie in pannulos defluxit defrustrata. Et postea: Nemo apud eos arat, nec sivism aliquando contingit. omnes enim sine sedibus fixis, absque lare, vel lege, aut ritu stabili, dissipantur, semper fugientium similes, cum carpentis, in quibus habitant. Paullus Diaconus, rerum Langobardicarum lib. I, cap. V, de Scritofinnis similia: Nec aliis, inquit, utpote feris ipsis ratione non dispares, quam crudis agrestium animantium carnibus vescuntur: de quorum etiam hirtis pellibus sibi indumenta coaptant. Apud hos est animal, non satis absimile cervo; de cujus ego corio, ut fuerat pilis hispidum, vestem, in modum tunica, genu tenuis aptatam, conspexi. Sed omnium curatissimè Procopius, rer. Gothicar. lib. II: Τῶν δὲ ἰδρυμένων ἐν Θάλη βαρβάρων μόνον ἔθνη, οἱ Σκερδίφιννοι Πηκαλῆνται, ἡμερώδη πρὸ Βισθῆν ἔχουσιν. ἄτι δὲ ἡμέτερα 20 ἐνδιδοσκονται, ἔδδὲ ὑποδεδημῶσι βαδίζουσιν, ἔτι οἶνον πίνουσιν, ἔτι πὶ ἐδάδιμον ἐκ τῆς γῆς ἔχουσιν. ἔτι δὲ αἰῶσι γῆν γεωργῶσιν, ἔτι πὶ αἰῶν αἰ γυναικὸς ἐργάζονται. ἀλλὰ αἰδρεοὶ αἰετὸν ταῖς γυναιξὶ τὸ ἔθνη μόνον Πηκαλῆνται. ἡμερῶν πὶ δὲ καὶ ἄλλων ζῶων μέγα τὴ χεῖμα αἰ τὴ ὕλη αἰῶσι φέρουσι, μεγάλα ὑπερφύως ἔσσι, καὶ πὶ ἔρη, ἀ ταῦτη ἀνέχεται. καὶ κρέασι ἡμὲ ἡμερῶν αἰετὸν αἰσλοκωμῶν σπίζονται. πὶ δὲ ἰσμάτα ἡ ἀμφιεννωται, ἐπεὶ πὶ αἰῶσι ἔτι λῖνον, ἔτι ἔτι ῥάπτουσιν, ἐνεσι. οἱ δὲ τῶν ἡμερῶν τοῖς νεοροῖς πὶ δὲ ἰσμάτα ἐς ἄλλα ταῦτα ἔχουσιν, ἔτι ἡ ἐς σῶμα ὅλον ἀμπίχονται. ἔ μὲν ἔδδὲ πὶ βρέφη αἰῶσι καὶ ταῦτα πηγιένται τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. ἔ δὲ σπίζονται Σκερδίφιννων παιδία γυναικῶν γαλακτι, ἔδδὲ μητίρων ἀπίονται πηθῆ. ἀλλὰ ζῶων τὸ αἰσλοκωμῶν τοῖς μολοῖσι ἐκκρέφονται μόνος. ἐπειδὴν ἐν γῶν ταῖς ταῖς ταῖς, δέματι τὸ βρέφη ἡμβαλλομένη, κρεμῶ μὲν δὲ ἡδὲ δὲ δένδρα πνός, μολὸν δὲ οἱ Πηκαλῆνται ἐκκρέφονται, δὲ ἡδὲ πὶ ἄλλοις Πηκαλῆνται. Πηκαλῆνται γὰρ τοῖς ἀνθρώποις τὸ Πηκαλῆνται με- 30 ἴασι τῆσθ. id est: Ex iis verò, qui Thulen incolunt, barbaris natio una, qui Scythifinni vocantur, ferarum in morem vitam degunt; ut qui nec vestibus operiantur, nec calceati incedant, nec vinum bibant, nec ullum è terrâ habeant edulium: siquidem neque excolunt eam, neque uxores eorum quidquam operantur: sed viri semper cum iis venatibus student: nam feras, & alia animalia, ut magnas opes, silva ferunt, magna admodum & vastas, quæ in montibus hujus regionis sternuntur. ferarumque captarum carnibus semper vescuntur; pellibusque earum vestiuntur. siquidem neque limum, neque, quo consuunt, quidquam habent. quidam verò ferarum nervis tergora colligantes, totum integunt corpus. Quin & infantes apud eos, ut apud ceteros mortales, non enutritur. non enim Scythifinnorum liberi lacte cibantur; nec maternas mammâs attingunt. sed ferarum solum medullis educantur. quidam, ubi primùm peperit mulier, infantem statim 40 pelle involutum ab arbore aliquâ suspendit: medullâque in os ingestâ, protinus ad venationem proficiscitur. maritos enim, ad hoc studium exennteis, comitantur. Sed de his satis abundèque dictum est suprâ, in primo volumine hujus operis.

Ceterùm Tacitus, post finitum de Fennis sermonem, Cetera, inquit, jam subulosa; Hellusios & Oxionas ora hominum vultusque, corpora atque artus ferarum gerere. quod ego, ut incipertum, in medium relinquo. Hæc de insulis intelligenda, quæ supra Sarmatiam Germaniamque in glaciali oceano sunt sparstæ, quarum maxima nunc noscitur vulgari vocabulo Nova Zembla; ut suprâ ostendi. Hæc est, de quâ ita tradit Stephanus: Ελίξονα, ἡσθ. ἡ ἡπερβορέων, ἡσθ ἐλίαςων Σικελίας, ὑποπλάτω Κεραμβύκα. οἱ ἡσιώται Κεραμβύκα, ὡς ἡκαλῆσθ. id est: Elixona, insula Hyperboreorum, haud minor Sicilia, sub flumine 50 Cerambycâ. unde insulani Cerambyca, teste Hecateo. Plinius de eisdem insulis, quamvis aliis paulo nominibus, lib. IV, cap. XIII: Feruntur & Oonæ; in quibus ovīs avium & avenis incole vivunt. aliæ, in quibus equinis pedibus homines nascantur, Hippopodes appellati. Pannotiorum aliæ; in quibus nuda aliouin corpora pragraudes ipsorum aures tota contegant. Incipit inde clarior aperiri fama ab gente Ingevonum; quæ est prima inde Germania. Solinus cap. XXI: Auctor est Xenophon Lampsacenus, à litore Scytharum in insulam Balthiam triduo navigari: ejus magnitudinem immensam, & penè similem continenti. nec longè Oonas separari; quas qui habitent, vivunt ovīs avium marinarum, & avenis vulgò nascentibus. deinde sunt & alia propter

propter constituta insula; quarum Hippopodes indigena, humanâ usque ad vestigium formâ, in equinos pedes desinunt. esse illic & Panotiorum gentem, quorum aures adeo in effusam magnitudinem dilatentur, ut viscerum illis reliqua contegant; nec amiculum aliud sit, quàm ut membra membranâ aurium vestiant. Isidorus, origin. lib. XI, cap. III: Panotii apud Scythas esse feruntur, tam diffusâ aurium magnitudine, ut omne corpus eis contegant; πᾶν enim Græco sermone Omne, ὠτὰ Aures dicuntur. Item Mela, lib. III, cap. V; Quæ Sarmatis adversa sunt, ob alternos accessus recessusque pelagi, & quòd spatia, queis distant, modò operiuntur undis, modò nuda sunt, aliàs insula videntur, aliàs una & continens terra. In his esse Oonas, qui ovis avium palustrium, & avenis tantùm alantur: esse equinis pedibus Hippopodas: & Satmalos, quibus magna aures, & ad ambiendum corpus omne patula, nudis etiam pro veste sint; præterquàm quòd fabulis traditur, auctores etiam, quos sequi non pigeat, invenio. De unis eisdemque omniscis priter hos auctores loqui insulis, nemini dubium esse potest. unde igitur magna ista nominum discrepantia? Apud Plinium equidem, pro Panotiorum, in vulgatis exemplaribus legitur Phanesiorum; & apud Solinum Phanesiorum. at quia apud Isidorum difertè sunt Panotii, haud dubitaverunt viri eruditi, in utroque auctore legere Panotiorum. nam ab argumento prægrandium aurium, quibus tota corpora contegebant, dicti sunt Græcis scriptoribus πανώπιοι. quemadmodùm & alii illi ab equinis pedibus ἵπποπόδες. & ab ovorum esu, ὠνάει. Apud Melam cur Plinii ac Solini Isidorique Panotii adpellentur Satmali, haud equidem dispicere queo. nec tamen credo, alios Melam habuisse harum insularum auctores, quàm illi habuerunt; nempe Xenophontem Lampfacenum. Omnino igitur & in Melâ corrigendos cenfeo Satmalos in Panotios. Nec Tacitum arbitror ex novo habuisse auctore sua de fabulosis istis insulis: vereorque, apud hunc quoque vocabulum Hellusios esse vitiatum à Panotios. cuius scriptura quum fortè esset exoleta atque obscurata, imperitus quidam restituit ex Plinio ac Solino Phanesios; qui porro detorti in Hellusios. Jam verò Oxionas debere esse Oonas, nescio quis dubitare queat.

Atque heic finis est universæ GERMANIÆ VETERIS, quatenus Rheno, oceano, Danubio, ac prædictis ab oriente finibus includebatur.

CAP. XLVI.

De QUINQUE GERMANORUM GENERIBUS, in quæ
universa Germania distincta fuit.

EXPLICATIS hætenus omnibus partibus GERMANIÆ VETERIS, subit nunc memoriam, ab initio me promississe, quinque Germanorum genera, quibus omnem Plinius distingvit Germaniam, exponere. ea igitur fides nunc exsolvatur.

Plinii verbâ, lib. IV, cap. XIV, hæc sunt: Germanorum genera quinque: Vindeli; quorum pars Burgundiones, Varrini, Carini, Guttones. alterum genus, Ingevones; quorum pars
40 Cimbri, Teutoni, ac Cauchorum gentes. proximi autem Rheno, Istævones; quorum pars Siccambri. mediterranei, Herminones; quorum Svevi, Hermundurî, Chatti, Cherusci. quinta pars, Peucini, qui & Bastarnæ, suprâ dictis contermini Dacis. Ut quinque fuere genera, sic quinque diversas inter se habitavere regiones. Istævones versùs occasum; Bastarnæ, sive Peucini, versùs ortum; Ingevones versùs septentriones; Herminones versùs meridiem: inter hos & sinum Codânum, quasi in medio omnium, fuere Vindeli. Horum omnium nomina Tacitus quoque refert, sub initium mox libri de Germaniâ; præter unos Bastarnas, quorum in fine tamen ejusdem libri meminit. Celebrant, inquit, carminibus antiquis (quod unum apud illos memoria & annualium genus est) Tuitionem deum terrâ editum, & filium Mannum, originem gentis, conditoresque. Manno tris filios assignant, è quorum nominibus
50 proximi oceano Ingevones, medii Herminones, ceteri Istævones vocentur. Quidam autem, licentiâ verustatis, plures deo ortos, pluresque gentis appellationes, Marfos, Gambrivios, Svevos, Vandaliolos, affirmant. eaque vera & antiqua nomina. Sed de singulis generibus agendum, ac sui cuique populi attribuendi.

VINDELI SIVE VANDALI.

Qui Tacito sunt VANDALII, in Plinii vulgatis exemplaribus leguntur Vindelici, vitiatò per ultimam syllabam vocabulo; quum notiores forent librariis populi inter Alpeis ac Danubium, quàm in interiore Germaniâ ad sinum Codânum colentes.